Răsfoind prin Arhivele Kunilor

de George Kun

Continuare

Prima parte: http://www.bjt2006.org/GK_Archive1_1420.pdf

Bunicul Mano și bunica Rozalia au avut trei copii care au crescut la Mediaș și la Sighișoara. Duși, o fată frumoasă și talentată, a pierit într-un lagăr de muncă german în Iugoslavia, Ștefan/Pișta nu s-a realizat în viață, mai ales din cauza unor boli grave din copilărie, dar a fost un jucător de șah foarte avansat. Iar Tibi, tatăl meu, a fost foarte deosebit.

Avea un mare talent literar și actoricesc – la liceu a jucat rolul lui Tezeu din piesa shakespeariană *Visul unei nopți de vară*. Spre sfârșitul liceului se simțea deja mirosul antisemitismului. Familia s-a mutat la Timișoara care încă părea mai puțin contaminată. Tatăl meu a înțeles că nu se putea baza pe niciun ajutor material de la părinți. El și-a luat educația în propriile lui mâini și s-a mutat la Cluj, unde a făcut filologie și studii economice, trăind din meditații la limbi străine și matematică. Un episod interesant din acea perioadă este prietenia lui cu Umberto Corrado di Monte Longo, consulul italian la Cluj. Tata îi dădea lui Umberto lecții de germană și învăța de la el italiana. În curând tata știa suficientă italiană ca să-și realizeze visul de a vizita Italia. În trei luni a parcurs vreo 1500 km, cea mai mare parte pe jos, perfect pentru mijloacele lui modeste, sănătatea bună, setea de viață și aventură și curiozitatea lui fără margini.

Tatăl meu avea o cultură generală solidă, vorbea nouă limbi, cunoștea filozofie, istorie, religie, economie politică. Era atras de ideile comuniste și activa în ilegalitate. Riscul era enorm: dacă era prins, putea să sfârșească la pușcărie, sau mai rău – spre deosebire de oportuniștii de mai târziu, care nu riscau nimic. Fiind poliglot, economist și organizator excelent, a fost remarcat și avansat în funcții diplomatice în faza timpurie a comunismului, când încă nu conta că erai evreu. Era nevoie de competență și loialitate, iar dintre tinerii români intrați în politică, mulți erau loiali, dar puțini erau și competenți. Eliminarea evreilor și procesele staliniste înscenate au venit mult mai târziu, când exista deja o oarecare infrastructură neevreiască. Un exemplu excelent a fost tatăl meu. Din postul de director la Ministerul Comerțului Exterior el a fost promovat la postul de consilier economic, apoi șeful agenției de comerț exterior din Praga, unde am petrecut aproape zece ani. Șeful lui, ambasadorul Vasile Cleja, era un tovarăș foarte devotat, cu un nume care suna mai bine decât Kun si cam atât.

Sus: tatăl meu e cel înalt şi chipeş din stânga. Jos: Preşedintele ceh Antonin Zapotocky cu ochelari, citind acreditările ambasadorului român Cleja, în faţa lui. În rândul din spate, tatăl meu, Tiberiu Kun, născut în 1913, e al doilea din stânga, cel mai înalt.

După ce evreii au fost rechemați "acasă'', unora li s-au înscenat procese, altora li s-au interzis diferite activități, dar tatăl meu și-a continuat cariera ca profesor universitar la catedra de economie politică și comerț internațional la Timișoara, și mulți au avut ce învăța de la el. După ce cei trei copii s-au stabilit în Canada, au venit și părinții noștri la Toronto, unde și-au trăit cei mai frumoși ani din viață.

Alte Pagini din Arhivă

Sora mea Judith, cea mai vârstnică dintre noi, a terminat calculatoarele la Timișoara și a fost o studentă excelentă. A fost supusă unei presiuni enorme pentru a deveni membră de partid. Dar ea era mândră și încăpățânată și știa că fiind evreică și studentă de vârf ar fi servit ca mostră politică pentru circul partidului și după nu prea multă ezitare a spus "NU". Urmările previzibile au fost numeroase piedici în cariera ei, unele mai subtile, altele mai puțin. Scârba generală pentru viața anilor '70 a contribuit și ea la hotărârea de a pleca în Israel și a început imediat demersurile.

A fost refuzată de câteva ori, dar partea bizară și spectaculoasă este că ea avea deja pașaportul și biletul de avion, când i-au mai trimis o ultimă scrisoare de refuz. Să fi fost unul din acele cazuri când mâna stângă nu știa ce face dreapta? Totuși se pare că nu a fost o gafă monumentală a mafiei comuniste de emigrare, ci cu totul altceva. Israelul, sătul de tergiversările nesfârșite ale sistemului de emigrare din România și tracasările umilitoare ale evreilor gata de plecare, a blocat pur și simplu fondurile de mită pentru guvernul român. Când te ustură la buzunar, ajută doar negocierile. S-a stabilit suma fixă de 70 de dolari/kilogramul de evreu, plătibili după eliberarea pașaportului. Direcțiile regionale de pașapoarte au fost instruite să elibereze mii de pașapoarte într-un timp foarte scurt, fără a ține cont de refuzuri și de stadiul în care se aflau cererile. Oricum, sora mea a plecat și a fost printre cele mai bune studente de ebraică la *Ulpan*-ul din Haifa. Mai târziu a venit și ea în Canada.

Iată și câteva lucruri bizare despre mine:

1. De ce nu am devenit un mare chitarist

În clasa a doua, la școala rusească din Praga, eram coleg de bancă cu Tatyana Gubanova, fiica atașatului militar sovietic. Eu eram îndrăgostit în secret de fața ei drăgălașă și rotunjoară și de tot restul ființei ei gingașe. Roșesc și azi, gândindu-mă că aveam doar opt ani. Ea stătea în picioare și recita o poezioară de Marshak, iar mie mi-a venit impulsiv ideea tâmpită de a-mi pune palma stângă pe scaunul ei, ca atunci când se va așeza să "aterizeze" pe mâna mea drăgăstoasă, nu pe lemnul dur al băncii. Numai că ea avea ciorapi cu jartiere metalice și când s-a așezat, nasturele bombat m-a lovit pe unghia degetului inelar și mi-a împins unghia ca un piston, până la fundul cărnos al degetului, vătămând puțin și falanga. Rana se mai vede și astăzi, după 62 de ani.

La paisprezece ani am început să iau lecții de chitară, dar am descoperit că apăsarea pe corzi cu degetul buclucaș era dureroasă și am folosit acest lucru ca pe o scuză ca să nu continui. Mama, care știa cu cine are de-a face, a suspectat că lenea era mai serioasă decât durerea, dar așa a rămas.

2. De ce nu am devenit un mare pianist

Natura m-a înzestrat cu un auz muzical remarcabil și făceam mici compoziții după ureche la pianul din casă.

La un concert, tatăl meu s-a împrietenit cu pianistul Emil Leichner, unul din cei nouă muzicieni ai grupului *Česky Nonet* (Nonetul Ceh), care făcea parte din festivalul de muzică clasică *Pražské Jaro* (Primăvara praghează). Dl Leichner s-a oferit să-mi dea lecții de pian. S-a lămurit repede că am auz și talent și asta l-a ajutat să-și mențină entuziasmul de a mă învăța. Eu însă nu exersam. Misiunea diplomatică a tatei era oricum pe terminate și ne-am întors la Timișoara.

Bunica Rozalia s-a oferit să preia ștafeta și să mă avanseze pe drumul glorios al pianului, început în "străinătate" cu un maestru de renume. Cum am mai spus, bunica era o femeie foarte bună și blândă și n-ar fi vrut să mă indispună cu game și cu exerciții plictisitoare și enervante. Curând a observat că prăjiturile ei îmi plăceau mult mai mult decât orele de pian. A fost un fenomen ireversibil, am devenit un mare amator de prăjituri, dar ca pianist am fost un talent pierdut. Păcat, dar așa a fost.